

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ ข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในรูปของเอกสาร หนังสือ และงานวิจัย เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งจะขอเสนอเนื้อหาตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 ความหมายของบุคลิกภาพ
- 2.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพ
- 2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ
- 2.4 ความหมายของ ครู อาจารย์
- 2.5 บุคลิกภาพของครู
 - ความสำคัญของบุคลิกภาพ
 - ความสำคัญของบุคลิกภาพครู
 - บุคลิกภาพของครู
 - การพัฒนาบุคลิกภาพของครู
 - องค์ประกอบของบุคลิกภาพครู
- 2.6 มาตรฐานวิชาชีพครู
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

2.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

Allport (1937) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพคือสภาวะรวมของเจตคติ และพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเป็นนิสัยประจำตัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นลักษณะของการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม

Dinkmeyer (1965) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า สภาวะทุกอย่างอันประกอบขึ้นเป็นตัวบุคคล นับตั้งแต่สภาวะทางกายอารมณ์ ทักษะ ความสนใจ ความคิดหวัง ลักษณะท่าทาง

ความรู้สึก นิสัย ความสามารถทางปัญญา ตลอดจนความสำเร็จบุคลิกภาพยังครอบคลุมถึงสถานะที่บุคคลเป็นอยู่ ทั้งในปัจจุบันรวมทั้งที่คาดหวังว่าจะเป็นในอนาคตด้วย ที่สำคัญคือบุคลิกภาพนั้นยังครอบคลุมถึงวิธีการที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลอื่น รวมทั้งปฏิกิริยาตอบโต้ที่เขาต้องเผชิญด้วยหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การปรับตัวของแต่ละบุคคลในการเผชิญปัญหาหรือความคับข้องใจที่เกิดขึ้นในทุกสถานการณ์ในชีวิตก็นับว่าเป็นส่วนประกอบหนึ่งของบุคลิกภาพด้วย

จรรยา สุวรรณทัต และดวงกมล เวชบรรยงรัตน์ (2529 : 219) ได้ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพคือ แบบแผนพฤติกรรมของ บุคคลใด บุคคลหนึ่งที่เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปเป็นลักษณะรวมของบุคคลนั้น อันประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงออกและลักษณะเฉพาะภายในของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความแตกต่างจากบุคคลทั่วไป

ศรีธรรม ธนะภูมิ (2535 : 14) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมของบุคคลหนึ่งที่แสดงออกซ้ำ ๆ เพื่อตอบสนองและปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพสังเกตได้จากการแสดงออกหลายด้านของบุคคลนั้น เช่น ความสามารถ ความสนใจ ลักษณะเด่น ค่านิยม ทักษะ ทัศนคติ ภาพพจน์เกี่ยวกับตน (Self-image) และความประพฤติ เป็นต้น การแสดงออกต่าง ๆ เหล่านี้คือสิ่งที่สะท้อนออกมาจากจิตใจนั่นเอง

ยนต์ ชุ่มจิต (2534 : 158-160) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ “คุณลักษณะทุกสิ่งทุกอย่างทั้งภายนอกและภายในซึ่งรวมอยู่ในตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทำให้บุคคลนั้นมีความแตกต่างไปจากบุคคลอื่น ๆ คุณลักษณะภายนอก เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นหรือสัมผัสได้ด้วยประสาททางร่างกาย สามารถแก้ไข ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงได้ง่าย บุคลิกภาพภายนอกที่สำคัญคือ บุคลิกทางกายและวาจา เช่น รูปร่าง หน้าตา ลักษณะการพูด กิริยาท่าทาง รวมตลอดถึงการแต่งกาย เป็นต้น ส่วนบุคลิกภาพภายในเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น ต้องมีสัมพันธภาพต่อกันนาน ๆ จึงจะสังเกตเห็น การแก้ไข เปลี่ยนแปลงต้องใช้ระยะเวลาและความอดทน พอสมควร ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ เช่น ค่านิยม ความสนใจความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมั่นใจในตนเอง และอารมณ์ขัน เป็นต้น”

กู๊ด (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) ให้ความหมายของคำว่า บุคลิกภาพ (Personality) ไว้ว่า บุคลิกภาพหมายถึง การแสดงออกด้านอารมณ์จิตใจและพฤติกรรมต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลอันเป็นปฏิกิริยาตอบโต้ต่อสภาพแวดล้อมทางด้านจิตวิทยาและสังคมของบุคคลทั่วไป

คอร์ชีนิและมาร์เซลลา (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง โครงสร้างที่เป็นกลไกภายในระบบทางจิตและกายของเอ็กต์บุคคลซึ่งใช้ในการทำนาย หรือตัดสินพฤติกรรมในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือโลกภายนอก

เออร์เนส อาร์.ฮิลการ์ด (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) กล่าวว่า บุคลิกภาพ เป็นลักษณะส่วนรวมของบุคคล และการแสดงออกของพฤติกรรม ซึ่งชี้ให้เห็นความเป็นปัจเจกบุคคล ในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงลักษณะที่ส่งผลต่อการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ ความรู้สึกนับถือตนเอง ความสามารถ แรงจูงใจ ปฏิบัติการในการเกิดอารมณ์ และลักษณะนิสัยที่สะสมจากประสบการณ์ชีวิต

ฟิลลิป จี. ซิมบาร์โด และฟลอยด์ แอล.รูช (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) อธิบายว่า บุคลิกภาพ เป็นผลรวมของลักษณะเชิงจิตวิทยาของบุคคลแต่ละคน มีผลต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมหลากหลายของบุคคลนั้น ทั้งส่วนที่เป็นลักษณะภายนอกที่สังเกตได้ง่ายและพฤติกรรมภายในที่สังเกตได้ยาก ลักษณะที่หลากหลายดังกล่าว ส่งผลให้บุคคลแสดงออก ต่างกันใน แต่ละสถานการณ์และช่วงเวลา

อัญชลี แจ่มเจริญ (2530 : 163) ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพ หมายถึงลักษณะส่วนรวมของบุคคลทั้งหมด ที่แสดงออกมาปรากฏ ให้คนอื่นได้รู้ได้เห็น ซึ่งแตกต่างกันเพราะภาวะสิ่งแวดล้อมที่สร้างตัวบุคคลนั้นแตกต่างกันประการหนึ่งและพันธุกรรมที่แต่ละบุคคลได้มาก็แตกต่างกันไปอีกประการหนึ่ง

เบอร์นาร์ด (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า หมายถึง ผลรวมทั้งหมดของท่าทางรูปร่างลักษณะทางกาย พฤติกรรมที่แสดงออก แนวโน้มการกระทำ ขอบเขตความสามารถทั้งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในและที่แสดงออกมาให้เห็น

ฮาร์ดแมน (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า หมายถึง ส่วนรวมทั้งหมดที่บุคคลแสดงออกโดยกริยาอาการ ความนึกคิด อารมณ์

นิสัยใจคอ ความสนใจ การติดต่อกับผู้อื่น ตลอดจนรูปร่างหน้าตา การแต่งกาย และความสามารถในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น

ไพพรรณ เกียรติโชติชัย (2536 : 91) อธิบายเรื่องบุคลิกภาพไว้ว่าบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะทั้งภายนอกและภายในที่รวมอยู่ในตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งและเป็นผลทำให้บุคคลนั้น มีความแตกต่างไปจากบุคคลอื่น ๆ บุคลิกภาพแบ่งออกเป็น 2 สภาพด้วยกันคือ

1. บุคลิกภาพภายนอก หมายถึง บุคลิกภาพที่สามารถสังเกตเห็นหรือสัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย บุคลิกภาพภายนอก นี้สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้โดยการฝึก เลียนแบบ และสามารถวัดผลได้ทันที บุคลิกภาพภายนอกที่สำคัญที่สุด คือด้านกาย และวาจา
2. บุคลิกภาพภายใน หมายถึง บุคลิกภาพที่ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน เป็นส่วนที่สัมผัสได้ค่อนข้างยากและต้องใช้เวลาในการสัมผัสบุคลิกภาพภายใน

จากความหมายของบุคลิกภาพ ที่มีนักวิชาการต่าง ๆ กล่าวไว้ข้างต้นนั้น สรุปได้ว่าบุคลิกภาพ คือ ตัวบุคคล รวมทั้งลักษณะทางกาย นิสัย หรือพฤติกรรม ซึ่งสังเกตได้ง่าย อันได้แก่รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง น้ำเสียง คำพูด ความสามารถทางสมอง ทักษะการทํากิจกรรรมต่างๆ และลักษณะทางจิตใจ ซึ่งสังเกตได้ค่อนข้างยาก ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ค่านิยม ความสนใจ ความมุ่งหวัง อุดมคติ เป้าหมาย และความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ลักษณะดังกล่าวมีที่มาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมของแต่ละคน ส่งผลสู่ความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม และความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพ

ทฤษฎีบุคลิกภาพ เป็นคำอธิบายของ นักจิตวิทยา เกี่ยวกับ บุคลิกภาพ อย่างมีระบบระเบียบ ซึ่งมีหลายทฤษฎีด้วยกัน เนื่องจาก บุคลิกภาพ มีลักษณะซับซ้อน หลายแง่หลายมุม เจ้าของทฤษฎีบุคลิกภาพ แต่ละทฤษฎีต่างก็อธิบายบุคลิกภาพในแง่มุมที่ตนสนใจดังต่อไปนี้

ฮิปโปเครติส (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) กล่าวว่าบุคลิกภาพมี 4 แบบคือ จุนเหียว (อารมณ์ร้อน) รื่นเริง (มั่นใจ) เสรีสรว้อย (อารมณ์แปรปรวน) และเฉื่อยเนือย (ตอบสนองช้า) อารมณ์เหล่านี้เกิดจากธาตุน้ำในร่างกายของเราตามลำดับคือ น้ำเหลือง เลือด น้ำดีดำ และเสมหะ

อัลเฟรด แอดเลอร์ (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) กล่าวว่า บุคลิกภาพคือการดิ้นรนแสวงหาปมเด่น ซึ่งสำคัญยิ่งกว่าการตอบสนองต่อสิ่งเร้า พื้นฐานที่อยู่ในจิตใต้สำนึกตามทฤษฎีของฟรอยด์ แอดเลอร์เชื่อว่าบุคคลที่ไม่สามารถเอาชนะความรู้สึกต่ำต้อยในวัยเด็กจะกลายเป็นคนมีปมด้อย ส่วนผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะจะชดเชยปมด้อยของตนด้วยการทำสิ่งที่สังคมมากกว่าการแสวงหาอำนาจส่วนตน

คาร์ล กุสตาฟ จุง (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) กล่าวว่า บุคลิกภาพไม่ได้ถูกกำหนด มาตั้งแต่วัยเด็กอย่างที่ฟรอยด์คิด แต่เปลี่ยนแปลงได้ ตลอดชีวิต จิตใต้สำนึก ไม่ได้ถูกรอบบ่งด้วย แรงปรารถนาทางเพศ เท่านั้น แต่ยังประกอบด้วยปมต่าง ๆ หรือกลุ่มของความทรงจำและความนึกคิด ซึ่งเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เราพยายาม จะผสมผสานสิ่งเหล่านี้เข้าเป็นบุคลิกเฉพาะของตัวเอง จิตใต้สำนึก นั้นไม่ได้หมายถึง ความทรงจำของเราอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังรวมถึง สิ่งที่เป็นลักษณะร่วมของมนุษยชาติ ซึ่งหมายถึง “จิตใต้สำนึกอันเป็นจิตวิญญาณในกระบวนการวิวัฒนาการของมนุษยชาติ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามโครงสร้างทางสมองของแต่ละบุคคล” บุคลิกภาพของคนเราอาจแบ่งได้เป็นสองลักษณะใหญ่ ๆ คือ บุคลิกภาพแบบเก็บตัว และแบบชอบสังคม

คาเรน ฮอร์เนย์ (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) กล่าวว่า บุคลิกภาพพื้นฐานหล่อหลอมมาจาก ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากกว่าแรงขับ ทางชีวภาพตามแนวคิดของฟรอยด์ ความสับสนทางบุคลิกภาพ มีสาเหตุมาจากการที่คนคนนั้น ใช้ชีวิตโดยมีความวิตกกังวลเป็นพื้นฐานซึ่งมีต้นตอมาจาก “ความรู้สึกถูกทอดทิ้ง และ ช่วยตัวเองไม่ได้ ในโลกที่ไร้ความปรานีในช่วงวัยเด็ก”

อีริก เอช อีริกสัน (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) กล่าวว่า บุคลิกภาพ เป็นผลจากการพัฒนาการของชีวิตทั้งหมด 8 ช่วงวัยตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยชรา โดยบุคคลจะมีข้อขัดแย้งประจำวัย และหาทางแก้ไขไปใน แต่ละช่วงวัย วิธีแก้ข้อขัดแย้งของแต่ละคนจะกำหนดบุคลิกภาพของคนคนนั้น ตัวอย่างเช่น ข้อขัดแย้ง ประจำวันของวัยรุ่นคือ “ฉันคือใคร”

บี. เอฟ. สกินเนอร์ (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) บุคลิกภาพเป็นผลของพลังงานภายนอกที่สามารถประเมินได้ ดังนั้น วิธีการที่เรา คิดและกระทำ จึงเปลี่ยนแปลงไป ตามสิ่งแวดล้อมที่เราควบคุม ในหนังสือชื่อ Walden Two สกินเนอร์ฟันถึงดินแดนในอุดมคติ ที่ซึ่ง บุคลิกภาพได้รับการหล่อหลอมมาจาก การส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงปรารถนาอย่างเป็นระบบ

อัลพอร์ท (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) กล่าวว่าทฤษฎีบุคลิกภาพ (Allport's Trait Theory) ซึ่งเขามีความเชื่อว่า บุคลิกภาพ ของบุคคลมีลักษณะเป็นหนึ่งเดียวและมีความคงที่พอสมควร เป็นอย่างไรก็มักจะอยู่อย่างนั้น และส่งผลต่อการแสดงตัวในภาวะต่าง ๆ ของบุคคล ทฤษฎีนี้แบ่งประเภทของ บุคลิกภาพ ตามลักษณะร่างกายของบุคคลเป็น 3 พวก คือ

พวกที่มีลักษณะเด่น พวกนี้มักมีร่างกายสูงใหญ่ หรือหน้าตาดี หรือมีลักษณะเด่นเฉพาะตัว ซึ่งอาจเป็นน้ำเสียง ท่าทาง การพูด การเคลื่อนไหว หรือแม้กระทั่งท่าทีปฏิบัติต่อผู้อื่น

พวกที่มีลักษณะด้อย พวกนี้มักมีรูปร่างเตี้ยหรือตัวเล็ก หน้าตาไม่ดี หรือมีลักษณะบางประการที่เป็นปมด้อยของตน

พวกที่มีลักษณะกลาง พวกนี้มักมีร่างกายธรรมดาแบบคนส่วนใหญ่ทั่วไป ลักษณะต่าง ๆ เป็นกลาง ๆ ไม่เด่น ไม่ด้อย แต่ก็ไม่มีลักษณะพิเศษที่น่าสนใจ มักผสมผสานกลมกลืนไปกับคนส่วนใหญ่

ลักษณะทั้ง 3 ประการดังกล่าว มีผลต่อวิธีการแสดงออกของพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น พวกมีปมด้อย ขี้อาย เมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ต้องปรากฏตัวในงานใหญ่ หรือต้องกล่าวในที่ประชุม หรือพบคนแปลกหน้า พวกนี้มักหลีกเลี่ยง วิตกกังวล ทำอะไรเอะอะพิศพลาด และแยกตัวเอง แต่ถ้าเป็นพวกมีลักษณะเด่น ก็จะเชื่อมั่นในตนเอง แสดงออกได้โดยเหมาะสม สง่าผ่าเผย สิ่งเหล่านี้มักส่งผลให้ทำอะไรได้สำเร็จ หรือเป็นที่ยอมรับทั่วไป สำหรับผู้บริหารหากมีลักษณะเด่นประจำตัวมักเป็นปัจจัยให้งานดีขึ้น แต่ถ้าขาดลักษณะเด่นก็ต้องใช้ความพยายามมากขึ้นที่จะสร้างความน่าเชื่อถือ ศรัทธา หรือหาแนวทางฝึกฝนพัฒนาตนให้มีความคล่องตัว ให้เหมาะสมสอดคล้องกับงานตามบทบาทหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในงานที่ทำ

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพลังบุคลิกภาพ (Freud's Psychodynamic Theory) ในรูปของลักษณะของจิตและโครงสร้างของจิต เกี่ยวกับลักษณะของจิต ฟรอยด์อธิบายว่า จิตของคนเรามี 3 ลักษณะ คือ

จิตรู้สำนึก (conscious) เป็นสภาพที่บุคคลรู้ตัวว่าเป็นใคร ทำอะไร อยู่ที่ไหน ฯลฯ เป็นจิตส่วนที่ควบคุมให้แสดงพฤติกรรม ตามหลักเหตุผลและสิ่งผลักดันภายนอกตัว

จิตไร้สำนึก (unconscious) เป็นสภาพที่บุคคลไม่รู้ตัว บางทีเพราะลืม เพราะเก็บกด หรือเพราะไม่ตระหนักในตนว่ามีสิ่งนั้นอยู่ เช่น ไม่รู้ตัวว่าอิจฉาเพื่อน หรือลืมนึกว่าตนเองเกลียดบางอย่าง

จิตใต้สำนึก (subconscious) เป็นสภาพจิตกึ่งรู้สำนึก ถ้าเข้ามาในห้วงนี้ก็จะตระหนักได้ แต่ถ้าไม่คิดถึงจิตส่วนนั้นจะเหมือนกับไม่มีตนเอง เช่น อาจกังวลในบางเรื่อง กลัวในบางสิ่ง โกรธคนบางคน

จิตทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าว ชนิดไหนมีอำนาจเหนือกว่า บุคคลนั้น ๆ ก็มักจะแสดงพฤติกรรมหนักไปทางจิตส่วนนั้น และจิตไร้สำนึกจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมากกว่าจิตส่วนอื่น ส่วนจะแสดงพฤติกรรมออกไปในลักษณะใด มักขึ้นกับโครงสร้างของจิต ซึ่งมี 3 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ อิด (id) อีโก้ (ego) และซูเปอร์อีโก้ (super ego) คำว่า “อิด” เป็นพื้นฐานดั้งเดิมของบุคคล เช่น ความอยาก ดันหา ความต้องการ ความป้าเถื่อน อันถือเป็นธรรมชาติแท้ ๆ ยังไม่ได้ขัดเกลา “อีโก้” เป็นพลังส่วนที่จะพยายาม หาทางตอบสนอง ความต้องการของอิด และ “ซูเปอร์อีโก้” เป็นพลังที่คอยควบคุม อีโก้ ให้อีโก้ หาหนทางที่เหมาะสมที่สุดในการสนองความต้องการของอิดโดยเห็นวรั้ง ให้อะไรอยู่ในกรอบประเพณี ถูกเหตุถูกผลให้คำนึงถึงความผิชอบชั่วดี คุณธรรม และสังคมที่แวดล้อมความเข้าใจ บุคลิกภาพ ตามทฤษฎีพลังบุคลิกภาพนี้ช่วยให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจเพื่อนร่วมงานได้ในหลายลักษณะ เป็นแนวทางให้รู้จักควบคุมประคับประคองตนเองให้มีสติยั้งคิด ไม่อยู่ใต้อำนาจครอบงำของธรรมชาติแท้ ๆ ที่ยังมีได้ขัดเกลามากไป ซึ่งถ้าทำได้ ก็จัดเป็นส่วนหนึ่งของ การพัฒนาบุคลิกภาพ และ พัฒนาคน ให้พร้อมต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

สจ๊วต ไคมอนด์ (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ กล่าวว่า บุคลิกภาพ เป็นหน้าที่และการทำงานของสมอง ซึ่งเหมือนกับทฤษฎีของ ฮานส์ ไอเซนค์ (Hans Eysenck's theory) ที่ว่า บุคลิกภาพถูกกำหนดด้วยพันธุกรรมเหมือนกับลายนิ้วมือที่จะมีลายต่าง ๆ หรือรอยหยักในสมองก็จะถูกกำหนดโดยพันธุกรรมเช่นกัน บุคลิกภาพโดยทั่วไปของคนเรา ตามทฤษฎีของไคมอนด์จะมี 8 ประเภทด้วยกัน

ประเภทแรก คือ พวกที่ชอบมอง ชอบดู (visualist)

ประเภทที่ 2 คือ พวกชอบฟัง (audist)

ประเภทที่ 3 คือ พวกที่ชอบขี้วุ่น (sexist)

ประเภทที่ 4 คือ พวกชอบมีกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา (motorist)

ประเภทที่ 5 คือ พวกที่ชอบพูด ชำนาญเรื่องภาษา (linguist)

ประเภทที่ 6 คือ พวกที่ชอบเกี่ยวกับรูปร่าง จินตนาการ ภาพพจน์ (spacist)

ประเภทที่ 7 คือ พวกที่ชอบแสดงความรู้สึก พวกมีอารมณ์หลงใหล (emotionist) และ

ประเภทที่ 8 คือ พวกก้าวร้าว พวกที่ชอบประสาంగా ชอบทะเลาะ (aggressist)

ทฤษฎีของแมคเกร (McCrae's theory) และทฤษฎีของคอสตา (Costa's theory) ให้คำนิยามของ บุคลิกภาพ ต่าง ๆ ดังนี้ (อ้างโดย จุฑาภรณ์ สูงพล, 2553 : <http://www.novabizz.com>) คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นพวกประสาท กังวลตลอดเวลา ไม่มีความมั่นใจ เป็นคนที่มีความรับผิดชอบสูง เป็นคนรู้สึกผิชอบ ๆ (neuroticism)

กลุ่มที่ 2 เป็นพวกที่ชอบพูดชอบคุย ชอบสังคม รักสนุก มีอารมณ์รักใคร่ง่าย (extraversion)
 กลุ่มที่ 3 เป็นพวกที่กล้า ชอบแสดงออก มีจินตนาการ ภาพพจน์ (openness)
 กลุ่มที่ 4 เป็นพวกที่รู้จักเห็นอกเห็นใจ อบอุ่น น่าไว้วางใจ ให้ความร่วมมือ (agreeableness)
 กลุ่มที่ 5 เป็นพวกที่เชื่อใจได้ ทำอะไรมีจุดมุ่งหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ (conscientiousness)

จากทฤษฎีทั้งหมดจะเห็นได้ว่าไม่มีทฤษฎีใด อธิบายได้ครบถ้วนทั้งหมด ดังนั้น ถ้าต้องการความเข้าใจเรื่อง บุคลิกภาพ โดยกว้างขวาง ก็ต้องศึกษา ทฤษฎีบุคลิกภาพ หลายๆ ทฤษฎี หรือถ้าต้องการความเข้าใจ บุคลิกภาพ บางด้านอย่างลึกซึ้ง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในงานบางงานโดยเฉพาะ ก็ต้องเลือกศึกษาบางทฤษฎีโดยละเอียดให้สอดคล้องกับความต้องการ นอกจากนี้แล้วความเข้าใจเรื่อง ทฤษฎีบุคลิกภาพ จะช่วยให้มองเห็นทั้ง องค์ประกอบของบุคลิกภาพ ประเภทของบุคลิกภาพ หรือ ประเภทของคนลักษณะต่างๆ รวมทั้ง ที่มาของบุคลิกภาพ และการปรับเปลี่ยนพัฒนาบุคลิกภาพทำให้เกิดความเข้าใจบุคคล ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และเป็นแนวทางในการสร้างเสริมตนเอง และ ผู้ร่วมปฏิบัติงานให้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับงานของตนซึ่งจะช่วยให้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ

ศรีธรรม ธนะภูมิ (2535 : 5-13) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจิตใจและบุคลิกภาพ ได้แก่

1. ปัจจัยทางชีวภาพ (biological factor) คือ การผสมผสานกันระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีปฏิกริยาต่อร่างกายโดยเฉพาะสมองของทารกในครรภ์และทารกแรกเกิด ได้แก่ การสืบเนื่องทางพันธุกรรม การทำงานและการควบคุมการสังเคราะห์เอนไซม์ การสังเคราะห์และการทำงานของสารสื่อประสาท ปฏิกริยาระหว่างสารสื่อประสาทต่าง ๆ อิทธิพลของฮอร์โมน การกระตุ้นและความเครียดจากสภาพแวดล้อม

2. ปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อม (sociological and environment factor) คือ สภาพแวดล้อมที่อยู่ภายนอกครอบครัวของเด็ก พฤติกรรมของเด็กนั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการพัฒนาการทางจิตใจของเด็ก ได้แก่ สถานภาพทางการเมือง สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางภูมิศาสตร์ บ้านที่อยู่อาศัย การย้ายบ้านบ่อย ชนชั้นทางสังคม การเปลี่ยนแปลงของสังคม ค่านิยม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี สถาบันส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ท่ามกลางปัจจัยต่าง ๆ นั้น ปัจจัยทางสังคมที่มี

ผลกระทบค่อนข้างมากต่อการเจริญของเด็ก ได้แก่ สภาพสังคมที่ขาดแคลน ความแตกต่างระหว่างกลุ่มชนในสังคม สถาบันการศึกษา และสถาบันสงเคราะห์เด็ก

3. ปัจจัยทางครอบครัวและวิธีอบรมดูแลเด็ก (family and method of up-bringing factor) คือ ปฏิกริยาที่เด็กและผู้ดูแลเด็กมีต่อกัน โดยต่างฝ่ายต่างก็ปรับตัวต่อกันและกัน ปัจจัยที่อาจช่วยให้เด็กปรับตัวต่อภาวะเครียดระหว่างพัฒนาการได้แก่ เพศ เพศหญิงปรับตัวต่อภาวะเครียดได้ดีกว่าเพศชาย พื้นฐานทางอารมณ์เดิมที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด เด็กที่มีภาวะเครียดอย่างเดี๋ยว เด็กที่เคยมีประสบการณ์ปรับตัวกับภาวะเครียดมาก่อน ความสัมพันธ์ที่ดีกับบิดาหรือมารดา เด็กมีความสำเร็จหรือมีประสบการณ์ที่ดีบางอย่างภายนอกบ้าน สภาพครอบครัวที่มีปัญหา

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 23-24) ได้กล่าวถึงปัจจัยพื้นฐานสำหรับการสร้างเสริมบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของสังคม ดังนี้

1. ลักษณะโครงสร้างของบุคลิกภาพ บุคลิกภาพจะเป็นไปตามอิทธิพลของ อิด (id) เป็นแรงขับที่อยู่ในสภาพจิตแบบไร้จิตสำนึก มีลักษณะเป็นสัญชาตญาณทั่วไป อีโก้ (ego) เป็นสิ่งที่เกิดจากการพัฒนา id แล้วจึงแสดงออกมาเป็นลักษณะของบุคคลที่แสดงออกตามความต้องการของสังคมอย่างมีเหตุผล และเพื่อความปลอดภัยของตนเองในการจะอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคม ซูเปอร์อีโก้ (super ego) เป็นตัวประสานที่ควบคุมไม่ให้ id แสดงความต้องการส่วนลึกออกมาและผลักดัน ego ออกมาแทนที่ id super ego คือ ค่านิยมของสังคม ประเพณี วัฒนธรรม หากบุคคลใดใช้กระบวนการของ super ego เป็นตัวประสาน ปรับปรุง เพื่อลดความต้องการของ id ให้น้อยลงแล้ว บุคคลก็จะสามารถแสดงบุคลิกภาพอันเป็นที่พึงประสงค์ของสังคมในลักษณะของอีโก้ได้ เป้าหมายสำคัญของการสร้างบุคลิกภาพ คือ ใ้บุคคลแสดงออกในลักษณะของอีโก้การสร้างบุคลิกภาพของบุคคลจำเป็นต้องเน้นใ้บุคคลรับรู้ตามความเป็นจริง (self perception) เพื่อบุคคลจะได้มีการมองตนเอง (self concept) อย่างถูกต้อง เพื่อจะได้พัฒนาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของสังคมต่อไป

2. ปฏิสัมพันธ์ในสังคม (social interaction) บุคลิกภาพเกิดจากผลจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม แล้วพบกับลักษณะของความด้อย-ความเด่น บุคคลย่อมมีแบบแผนการดำเนินชีวิตของตนและการที่มีโอกาสรับรู้ตนเองจากภาพการมองของคนอื่น ๆ ที่สะท้อนให้เห็นเป็นเสมือนกระจกเงา มีความชัดเจนกว่าการมองตัวเองเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจมีอคติ การรับรู้ตนเองอย่างถูกต้องจะทำให้บุคคลสามารถแสดงออกซึ่งบทบาทที่เหมาะสมและเกิดบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามที่สังคมประสงค์

3. การเรียนรู้ทางสังคม (social learning) บุคลิกภาพของบุคคลที่เกิดขึ้นมานั้น ต้องอาศัยการจำแบบอย่างของพฤติกรรมของบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม แล้วนำมาเข้ากระบวนการเลือกสรร แล้วจึงแสดงออกเป็นบุคลิกภาพปรากฏให้เห็น ดังนั้นหากจะใ้มีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของสังคม

จะต้องเสริมสร้างบุคลิกภาพ โดยมีขั้นตอนของการให้บุคคลได้สังเกตแบบอย่างพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อนำไปพัฒนาเป็นบุคลิกภาพที่ดีของตนเอง

4. ลักษณะที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม เป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพที่ปรากฏทางกายและสมอง สีส้ม ผิว ตา ขนาดของร่างกาย โรคบางอย่าง ตาบอดสี ผิวต่าง ปัญญาอ่อน ฯลฯ ยากที่จะแก้ไขให้หมดไป จึงเป็นเรื่องของการปรับตัวและสร้างเสริมลักษณะบุคลลมากกว่า

นิภา นิธยาน (2530 : 105) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวและบุคลิกภาพ 3 ประการ ดังนี้

1. อิทธิพลของสภาวะพื้นฐานทางกายในเชิงชีววิทยา ได้แก่ ลักษณะพื้นฐานในการตอบโต้ และศักยภาพทางพันธุกรรมของบุคคล

2. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมเป็นสภาวะทุกอย่างที่แวดล้อมบุคคล ได้แก่ สภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาวะแวดล้อมทางวัฒนธรรม และสภาวะแวดล้อมทางสังคม

3. อิทธิพลของสภาวะความเป็น “ตน” ได้แก่ การรับรู้ และความเข้าใจที่บุคคลได้รับจากประสบการณ์ทุกอย่างในชีวิตของตนซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

นอกจากนี้แล้ว นิภา นิธยาน ยังได้กล่าวถึงปัจจัยย่อยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวและบุคลิกภาพไว้ ดังนี้

1. อิทธิพลของสภาวะทางกาย ได้แก่ สภาวะสารเคมีภายในร่างกายหรือการทำงานของระบบต่อมไร้ท่อ รูปร่าง และสุขภาพ

2. อิทธิพลของสังคม ได้แก่ ระเบียบประเพณี และวัฒนธรรม ลักษณะของครอบครัว เพื่อนฝูง โรงเรียน อุดมคติโดยสรุปแล้วปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ คือ ปัจจัยทางชีวภาพ ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยความเป็น “ตน”

จากที่กล่าวมาข้างต้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ ได้แก่ ปัจจัยทางชีวภาพ ปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อม ปัจจัยทางด้านครอบครัว ปัจจัยทางด้านการถ่ายทอดทางพันธุกรรม และ อิทธิพลของสภาวะความเป็น “ตน”

2.4 ความหมายของครู อาจารย์

ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 168) ได้ให้ความหมายของคำว่า ครู มาจาก ศัพท์ภาษาบาลีคือ ครู แปลว่า เคารพ หน้า สูง หรือมาจากภาษาสันสกฤต คือ ครู แปลว่า หน้า ใหญ่ รวมความครู จึงแปลว่า ผู้สั่งสอนศิษย์หรือผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ เป็นงานที่ ยิ่งใหญ่

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (อ้างโดย ประไพ สติพิเลิศ, 2542 : 2) ให้ความหมายไว้ว่า ครู หมายถึง ผู้ที่หนักด้วยงาน หนักด้วยบุญคุณ ผู้ที่ควรเคารพ แต่ความหมายทั่วไปหมายถึง ผู้ที่อบรมสั่งสอนหรือผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์

ยงค์ ชุ่มจิต (2534 : 71-78) ให้ความหมายของครูตามภาษาอังกฤษว่า Teachers มีความหมายดังนี้

T (teaching) การสอน หมายถึง ครู คือ ผู้อบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ ความสามารถในการทั้งปวง

E (ethics) จริยธรรม หมายถึง ครู คือ ผู้อบรมส่งเสริมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน

A (academic) วิชาการ หมายถึง ครู คือ ผู้รับผิดชอบในทางวิชาการทั้ง ของตนเองและใน ด้านความเจริญงอกงามของศิษย์

C (culture heritage) การสืบทอดวัฒนธรรม หมายถึง ครู คือ ผู้สืบทอด มรดกทาง วัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งให้ตกทอดไปสู่คนรุ่นต่อไป

H (human relationship) มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ครู คือ ผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งตัวครู และศิษย์

E (evaluation) การประเมินผล หมายถึง ครู คือ ผู้รับผิดชอบในการ ประเมินผลผู้เรียน

R (research) การวิจัย หมายถึง ครู คือ ผู้ค้นหาเหตุผลและป็นนักแก้ปัญหา

S (service) การบริการ หมายถึง ครู คือ ผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและ บริการสังคม

ประไพ สติพิเลิศ (2542 : 3) กล่าวถึง ความหมายของครูไว้ 3 ประการ คือ

1. ความหมายในแง่วาทศิลป์ ครูหมายถึง ผู้ถ่ายทอดความรู้ อบรมสั่งสอน คุณธรรมและ จริยธรรม

2. ความหมายในแง่สภาพสังคมปัจจุบัน ครู หมายถึง ผู้จัดประสบการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ประพฤติตนเป็นผู้กำกับการ ชี้แนะสาระที่ท้าทายและหลักความรู้ที่ ผู้เรียนสามารถ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านวิชาการสมัยใหม่และวิถีการดำเนินชีวิต

3. ความหมายในแง่วิชาชีพครู หมายถึง ผู้เปิดประตูทางวิญญาณของศิษย์ เพื่อให้ได้พัฒนา ความเป็นมนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจที่สูงกว่าสัตว์ทั้งหลาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 4) ให้ความหมายของ ครู คือ บุคลากร วิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย วิชาการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 898) ได้ให้ความหมายของคำว่า “อาจารย์” ไว้ว่า อาจารย์ หมายถึง ผู้สอนวิชาความรู้ ใช้เรียกหน้าชื่อบุคคล เพื่อแสดงความยกย่องว่ามีความรู้ทางใดทางหนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 4) ให้ความหมายของคำว่าอาจารย์ หมายถึง บุคลากรซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัยในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาของรัฐและเอกชน

พุทธทาสภิกขุ (อ้างโดย พระเทพวิสุทฐิเมธี, 2529 : 93) ได้กล่าวถึงความหมายของอาจารย์ไว้สองนัยคือ นัยแรก หมายถึง ผู้ยัดมารยาท หรือผู้ควบคุมให้อยู่ในระเบียบวินัยเป็นผู้รักษากฎเกณฑ์ต่างๆ อาจารย์เป็นผู้กำหนดและเป็นผู้ดูแลรักษาให้อยู่ในระเบียบและนัยที่สอง หมายถึง ฐานะชั้นสูงหรือชั้นหนึ่งของผู้ที่เป็นครู

พระราชวรมุนี (อ้างโดย พระธรรมปิฎก, 2528 : 185) ได้ให้ความหมายของอาจารย์ไว้ว่า อาจารย์ หมายถึง ผู้ประพาดิการณอันเกื้อกูลแก่ศิษย์ที่ศิษย์พึงประพาดิด้วยความเอื้อเพื่อ หรือผู้สั่งสอนศิษย์และอบรมดูแลความประพาดิ ในทางพุทธศาสนาได้จำแนกความหมายของอาจารย์ไว้ดังนี้

1. บรรพชา หมายถึง อาจารย์ในบรรพชา เป็นผู้ให้ลิกขาบทในการบรรพชา
2. อุปสัมปอาจารย์ หมายถึง อาจารย์ในอุปสมบทเป็นผู้สวดกรรมวาจาใน อุปสมบท
3. มิสสยาจารย์ หมายถึง อาจารย์ผู้ให้นิสัย ท่านที่ตนไปขอถึงนิสัยใน อันตเวาลิกขอมตน เป็นศิษย์อยู่ในปกครอง
4. อุเทศาจารย์หรือธรรมาจารย์ หมายถึง อาจารย์ที่สอนในวิชาความรู้โดย หลักวิชาเป็นที่ปรึกษาได้ถามค้นคว้า
5. โอวาทจารย์ หมายถึง อาจารย์ผู้ให้โอวาท หรืออบรม ดักเตือน แนะนำเป็นครั้งคราว

ธีรศักดิ์ อัครบรร (2542 : 4) ได้ให้ความหมายอาจารย์ไว้ว่า หมายถึง ผู้สอน วิชาต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั่วไปและมักจะเฉพาะเจาะจงไปที่ผู้สอน ผู้ซึ่งได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป คำว่า อาจารย์จึงได้มาแทนที่คำว่า ครูตามวิถีสังคมไทยนั่นเอง

ประไพ สติพิเลิศ (2542 : 5) ได้ให้ความหมายของคำว่า อาจารย์ไว้ 3 ประการดังนี้

1. เป็นผู้ชี้แนะสาระวิทยาการต่าง ๆ ชี้แนะแหล่งความรู้ และศึกษาค้นคว้า ที่ท้าทายความคิดทักษะผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

2. เป็นผู้จัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้ผู้เรียน จัดสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ คิดมีเหตุผลและใช้วิจารณญาณก่อนคิด และก่อนทำเสมอ

3. เป็นผู้ปลูกฝังระเบียบวินัยตนเอง ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดี เช่น ความ อดทน ความขยันหมั่นเพียร ความรักงาน ปลูกฝังค่านิยมที่ดีและความเป็นประชาธิปไตย

จากความหมายของครู และ อาจารย์ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายข้างต้น พอสรุปได้ว่า ครู หมายถึง ผู้ชี้แนะแนวทางและจัด ประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนเพื่อสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้ อีกทั้งอบรมสั่งสอนด้วยวิธีการต่าง ๆ และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาศิษย์ให้เป็นคนดี ของสังคม ส่วนอาจารย์ หมายถึง ผู้สอน ผู้ชี้แนะและผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการ วิชาชีพ สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รวมทั้งมีคุณธรรมและจริยธรรม

2.5 บุคลิกภาพของครู

ความสำคัญของบุคลิกภาพ

ยนต์ ชุ่มจิต (2541 : 155-156) กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อบุคคล 7 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ง่ายต่อการจดจำและเข้าใจบุคคล เพราะบุคลิกภาพเป็นของตัวเอง ใครมีบุคลิกภาพอย่างไรก็มักจะแสดงออกมาให้ปรากฏแก่สายตาของผู้พบเห็น

2. เป็นแบบฉบับที่นำไปเป็นตัวอย่างได้ เพราะบุคลิกภาพเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ของบุคคล บุคลิกภาพที่ดีของบุคคลบางคน เช่น ความซื่อสัตย์ ความเที่ยงตรง ลักษณะ และลีลาการพูด เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำไปเป็นแบบอย่างแก่นุชนได้

3. ทำให้มีความมั่นใจในตนเอง บุคคลที่มีบุคลิกภาพดี และบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับงานที่ผู้นั้นรับผิดชอบแล้วจะทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น

4. ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี กล่าวคือ บุคคลที่มีบุคลิกภาพดี ย่อมสามารถสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมได้ดี เพราะสมาชิกของกลุ่มให้การยอมรับ

5. ทำให้สังคมยอมรับบุคคลที่มีบุคลิกภาพดี ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพในการพูด ความคล่องแคล่วว่องไว และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมทำให้ บุคคลในกลุ่มยอมรับนับถือ

6. ทำให้ง่ายต่อการทำนายพฤติกรรมของบุคคล เช่น คนบางคนเป็นคนขี้น้อย เมื่อกระทบกับสิ่งที่ไม่พอใจก็จะโมโหจนเถียงหรือบางคนเป็นคนขี้ใจ เมื่อใครมาจี้เอาก็ จะร้องเอะอะโวยวาย หรือทุบตีคนข้างเคียง เป็นต้น

7. ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน เพราะบุคคลที่มีบุคลิกภาพดี ย่อมเป็นที่เคารพรักของบุคคลทั่วไป ดังนั้น เมื่อประกอบกิจการงานใด ๆ จึงมักจะมีผู้ให้ความช่วยเหลือคำจุนเสมอ

นงลักษณ์ สุทธิวัฒนพันธ์ (2545 : 4-5 , 9) ได้ให้ความสำคัญของบุคลิกภาพไว้ดังนี้

1. ช่วยในการรับรู้และเข้าใจในสภาพความเป็นจริงได้อย่างถูกต้อง
2. การแสดงอารมณ์จะอยู่ในลักษณะของขอบเขตที่เหมาะสม
3. มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสังคมได้ดี
4. มีความสามารถในการทำงานที่อำนวยความสะดวกต่อผู้อื่นและสังคมได้
5. มีความรักและความผูกพันต่อผู้อื่น
6. มีความสามารถในการพัฒนาตนเองและพัฒนาการแสดงออกของตนต่อผู้อื่น ได้ดีขึ้น

ความสำคัญของบุคลิกภาพครู

ธีรศักดิ์ อัครบรร (2544 : 100 – 139) ได้กล่าวถึงความสำคัญของบุคลิกภาพครู ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและบุคคลอื่น ๆ ได้ดี บุคลิกภาพเป็นลักษณะเฉพาะตัวที่บุคคลแสดงออกให้ปรากฏแก่ผู้พบเห็น ครูผู้มีบุคลิกภาพดีย่อมได้เปรียบในการสมาคมกับบุคคลทั่วไปโดยเฉพาะศิษย์และ ผู้ปกครอง
2. เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่ศิษย์และบุคคลทั่วไปได้ บุคลิกภาพที่ดีของบุคคลบางคน เช่น ความซื่อสัตย์ ความเที่ยงธรรม ลักษณะการเดิน และลีลาการพูด เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำไปเป็นแบบอย่างให้ศิษย์นำไปเป็นแบบเพื่อฝึกฝนได้

จากที่มีผู้ให้ความสำคัญของบุคลิกภาพครูมากมายในข้างต้นพอจะสรุปความสำคัญของบุคลิกภาพครูได้ดังนี้ คือ การมีบุคลิกภาพเฉพาะตัวทำให้ง่ายต่อการจดจำ สามารถเป็นตัวอย่างได้ มีความมั่นใจในตัวเองก่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน ทำให้ปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมได้ดี ทำให้เกิดการยอมรับนับถือในตัวบุคคล ทำให้ง่ายต่อการทำนายพฤติกรรมบุคคล

บุคลิกภาพของครู

รมณีย์ อาภาภิรม (2538 : 74) ได้กล่าวถึง บุคลิกภาพของครู หมายถึง ทุกสิ่งที่คุณแสดงออกมา ได้แก่ การแต่งกายที่สะอาดเหมาะสมถูกกาลเทศะ กิริยามารยาท การวางตัวขณะสอน แสดงถึงความเป็นผู้รู้ เจริญแล้ว มีความเชื่อมั่นในตนเอง ใช้สายตาได้อย่างทั่วถึง การพูดชัดถ้อยชัดคำ มีการเน้นหนักเบา ไม่เด่นเสียง ไม่ห้วน หรือยืดขาด มีการเว้นจังหวะวรรคตอนได้ถูกต้อง และเสียงได้ยินชัดเจนทั่วถึง มีความกระตือรือร้นในการสอน และมีลักษณะแจ่มใส มีความยุติธรรม มีความจริงใจ ห่วงใยในตัวศิษย์ เป็นต้น

สุรางค์ โคว์ตระกูล (2544 : 25) พูดถึง บุคลิกภาพของครู ว่า ครูแต่ละคนเป็นเอกลักษณ์บุคคลมีเอกลักษณ์ตนเอง ดังนั้นครูจึงมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเหมือนนักเรียน การตัดสินใจของครูเกี่ยวกับการสอนขึ้นกับทัศนคติความคาดหวังของครูที่มีต่อ นักเรียนนอกจากนี้ การจัดห้องเรียนก็ขึ้นกับบุคลิกภาพของครู และทัศนคติต่อการเป็นครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน และครูขึ้นกับบุคลิกภาพของครูและนักเรียน

กอร์ดอน (อ้างโดย ทองคูณ หงส์พันธ์และคณะ, 2537 : 104-105) กล่าวว่า บุคลิกภาพที่ดีของครูมีลักษณะ 4 ด้าน คือ

1. ลักษณะการมีอำนาจอิทธิพล ได้แก่ ลักษณะพฤติกรรมที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอำนาจอิทธิพลในด้านคำพูดหรือคำสั่ง มีความคล่องตัวกระฉับกระเฉง มีความมั่นใจในการตัดสินใจอย่างอิสระ เป็นผู้ที่เชื่อถือได้
2. ลักษณะความรับผิดชอบ ได้แก่ ลักษณะพฤติกรรมที่มีความเพียรพยายาม และตั้งใจปฏิบัติงานจนงานที่ได้รับมอบหมายนั้นประสบความสำเร็จหรือมุ่งมั่นในงานที่กระทำ เป็นคนไว้วางใจได้และมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริง
3. ลักษณะความมั่นคงทางอารมณ์ ได้แก่ ลักษณะพฤติกรรมที่มีอารมณ์ที่พอเหมาะ อารมณ์หนักแน่น มั่นคง สุขุมเยือกเย็น และการทำงานให้เป็นอิสระจากความวิตกกังวล
4. ลักษณะการเข้าสังคม ได้แก่ การเข้าร่วมสมาคมกับผู้อื่นได้อย่างดี สนทนากับผู้อื่น ได้อย่างน่าสนใจ

บุหงา ราชยา (2551 : <http://learners.in.th/blog/dearna>) บุคลิกภาพของครูที่ดี คือ ภูมิฐานนั้นจำแนกได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. บุคลิกภาพทางกาย สามารถสร้างความประทับใจครั้งแรกกับผู้พบเห็น ซึ่งบุคลิกภาพทางกาย ได้แก่ รูปร่างหน้าตาและผิวพรรณ การแต่งกาย เป็นการเสริมบุคลิกภาพให้ดูดี ช่วยให้ผู้พบ

หน้าตาและผิวพรรณมีชีวิตชีวา เป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อครู การแต่งกายจึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับโอกาสกาลเทศะ ความสะอาด กิริยามารยาท เป็นบุคลิกภาพในการวางตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล

2. บุคลิกภาพทางสังคม เป็นบุคลิกภาพที่แสดงออกให้ผู้อื่นพบเห็นได้เช่นเดียวกับบุคลิกภาพทางร่างกาย ซึ่งบุคลิกภาพทางสังคมของครู ได้แก่ มารยาทที่ดีในด้านการมีสัมมาคารวะ เช่น การพูดจาอ่อนหวานและพูดจาไพเราะ การอ่อนน้อมถ่อมตน อดทน สง่าผ่าเผย การวางตนได้เหมาะสมในสังคม การมีความจริงใจ ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์

3. บุคลิกภาพทางอารมณ์ ครูควรมีบุคลิกภาพที่ดีได้แก่

3.1 อารมณ์ขัน

3.2 อารมณ์ดี

3.3 อารมณ์เย็น

3.4 ความฉลาดทางอารมณ์

4. บุคลิกภาพของสติปัญญา ช่วยให้ครูได้เปรียบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ช่วยในการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ได้ ต้องมีเหตุผลเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน การบริหารการศึกษาตลอดจนเป็นที่พึ่งของชุมชน

ไกรนุช ศิริพูล (2531 : 87-88) และ ยนต์ ชุ่มจิต (2534 : 161-166) ได้กล่าวถึงผู้ที่ประกอบอาชีพครูจำเป็นต้องมีบุคลิกภาพที่ดีซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การแต่งกาย

1.1 แต่งกายให้เหมาะสมกับความนิยมของสังคมในโอกาสต่าง ๆ เช่น

1.2 ไม่แต่งกายผิดสถานที่

1.3 สวมเสื้อผ้าให้รัดรูปทรงแต่พองาม ไม่หลวมจนดูรุ่มรัง หรือคับตึงจนดูอึดอัด

1.4 ก่อนสวมใส่เสื้อผ้า ต้องซักครีให้เรียบร้อยพอควร

1.5 แต่งกายให้เหมาะสมกับเพศ วัย และผิวพรรณ

1.6 ควรสวมรองเท้าออกนอกบ้านทุกครั้งและต้องสะอาดอยู่เสมอ

2. น้ำเสียงและคำพูด ควรพูดภาษาราชการหรือภาษากลาง พูดให้ชัดถ้อยชัดคำ น้ำเสียงชัดเจน พูดคำควบกล้ำให้ชัดเจน การพูดจานุ่มนวลอ่อนหวาน มีคำลงท้ายด้วยคำว่า “ครับ” หรือ “ค่ะ” เสมอ พูดให้ถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล ไม่พูดเร็วหรือช้าเกินไป เป็นต้น

3. การรักษาร่างกาย ควรมีอารมณ์แจ่มใส เบิกบาน ยิ้มแย้มและร่าเริงเสมอ

4. กิริยามารยาท เป็นกิริยาอาการซึ่งบุคคลต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเป็นประจำ เช่น มีสัมมาคารวะเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่โดยการโน้มตัวให้ต่ำตามฐานะของบุคคล การเจรจาด้วยถ้อยคำที่

สุภาพนุ่มนวล อ่อนหวาน เมื่อทำสิ่งใดผิดพลาดและส่งผลกระทบต่อบุคคลข้างเคียงควรกล่าวคำว่า “ขอโทษ” หรือ “ขออภัย” เมื่อพบผู้ที่ควรเคารพนับถือซึ่งเรารู้จักคุ้นเคยควรแสดงความเคารพด้วยการไหว้หรือ วิธีอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสมกับกาลเทศะ และเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นควรกล่าวคำ “ขอบคุณ” เป็นต้น

5. ท่าทาง การใช้มือ สีหน้า การยืน การเดิน การนั่ง และการเจรจาการยืนฟังโอวาทต่อหน้าผู้ใหญ่ ชายและหญิง ควรยืนลำตัวตรง ก้มหน้าเล็กน้อย มือทั้งสองประสานกันไว้ต่ำกว่าระดับเข็มขัดเล็กน้อย และควรยืนเฉียงไปทางซ้ายหรือขวาเล็กน้อยการเดิน ชายและหญิงควรเดินให้ลำตัวตั้งตรง หน้ามองตรง แกว่งแขนพอควร ไม่เดินกางแขน ไหล่ห่อ หรือแกว่งแขนปิดไปปิดมา ผู้หญิงไม่ควรเดินสายสะโพกไปมา ส่วนการเดินตามผู้ใหญ่ นั้น ควรเดินตามหลังให้เอียงไปทางซ้ายมือของผู้ใหญ่ประมาณ 1-2 ก้าว เมื่อผู้ใหญ่เจรจาด้วยให้โน้มตัวเล็กน้อยการนั่งเก้าอี้ต่อหน้าผู้ใหญ่ ชาย นั่งห้อยขา สั้นเท้าชิดกัน ปลายเท้าห่างจากกันเล็กน้อย ลำตัวตั้งตรงหลังพิงพนักเก้าอี้มือทั้งสองวางคว่ำอยู่บนหน้าขาทั้งสองหรือจะประสานกันไว้บนตักก็ได้ หญิง นั่งห้อยขา สั้นเท้า ปลายเท้าและหัวเข่าชิดกันลำตัวตรง หลังพิงพนักเก้าอี้มือทั้งสองประสานหรือประกบกันไว้บนตัก ทั้งชายและหญิงห้ามนั่งไขว่ห้างต่อหน้าบุคคลที่เคารพหรือควรให้ความเคารพ

ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นเป็นเพียงบุคลิกภาพภายนอกเท่านั้นซึ่งย่นต์ ชุ่มจิต (2534 : 167) ได้กล่าวถึงตัวอย่างบุคลิกภาพภายในของครู ดังนี้

1. ความคิดริเริ่มดี
2. มีความรู้รอบตัวดี
3. ปฏิภาณไหวพริบดี
4. ความจำดี
5. อารมณ์มั่นคง
6. รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
7. รับผิดชอบต่องานสูง
8. กระตือรือร้น
9. ซื่อสัตย์จริงใจ
10. มีเมตตากรุณา
11. ตรงต่อเวลาเสมอ
12. กตัญญูกตเวที
13. ช่างสังเกต
14. มีความอดทน

15. มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง

ชาญชัย อินทรประวัติ (2550 : <http://www.sut.ac.th/tedu/Article/psychology3.htm>) ได้กล่าวถึง บุคลิกภาพของครู ดังนี้

1. ด้านกายภาพ หมายถึง รูปร่างหน้าตา กิริยาอาการ และการแต่งกายเป็นสำคัญ ครูที่มีบุคลิกภาพด้านกายภาพเป็นปกติและน่าศรัทธา น่านับถือ จะมีโอกาสประสบความสำเร็จ ในการอยู่ร่วมกับลูกศิษย์มากกว่าครูที่มีบุคลิกภาพด้านกายภาพที่ผิดปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผิดปกติในทางที่ไม่ดี หากจะกล่าวเฉพาะในด้านการแต่งกายแล้ว อาจจะสรุปได้ว่าการแต่งกายที่เหมาะสมที่สุดของครู คือการแต่งกาย ซึ่งรวมถึงการแต่งหน้าและทรงผมด้วย) ที่สะอาด เรียบร้อย ดูดี น่านับถือซึ่งภาษาอังกฤษใช้คำว่า neat and clean นั่นเอง

2. ด้านวาจา หมายถึง การแสดงออกโดยทางวาจา บุคลิกภาพ ทางวาจาที่ดีของครู หมายถึง การพูดด้วยถ้อยคำที่ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสมกับวุฒิภาวะของลูกศิษย์ซึ่งหมายถึง ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป การพูดด้วยน้ำเสียงที่แผ่ด้วยความเมตตา ประรณาดิ นุ่มนวล การพูดด้วยลีลาที่เหมาะสม ไม่ช้าไม่เร็วจนเกินไป และรวมไปถึงการพูดน้อย หรือเจิบขริมจนเกินไป หรือการพูดมากจนน่ารำคาญด้วย

3. ด้านสติปัญญา หมายถึง การมีไหวพริบที่ดีสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เหมาะสม มีการตัดสินใจที่ดี และการมีอารมณ์ขันที่เหมาะสม ซึ่งหมายถึงการสร้างอารมณ์ขันให้แก่ลูกศิษย์และการรับอารมณ์ขันของลูกศิษย์ได้ดี

4. ด้านอารมณ์ หมายถึง การควบคุมอารมณ์ได้ดีไม่แสดงออกซึ่งความรู้สึก ต่าง ๆ ได้ง่ายจนเกินไป ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ดีใจ อารมณ์โกรธ อารมณ์เศร้า หรืออารมณ์หงุดหงิดรำคาญก็ตาม ครูที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เหมาะสมคือครูที่มีอารมณ์ดี มั่นคง เสมอต้นเสมอปลาย ซึ่งจะแสดงออกให้เห็นทางสีหน้า แววตา ท่าทาง และวาจาให้ลูกศิษย์รับรู้ได้ แต่จะอย่างไรก็ตามครูก็อาจจะโกรธลูกศิษย์บ้างก็ได้หากมีเหตุผลอันสมควรให้โกรธ ไม่ใช่โกรธเพราะครูอารมณ์ไม่ดี และก็มีครูจำนวนไม่น้อยที่ดูเหมือนจะโกรธหรือขัดใจกับลูกศิษย์อยู่เป็นเนืองนิตย์แต่ลูกศิษย์ก็สามารถปรับตัวได้เพราะเกิดการเรียนรู้ว่านั่นคือลักษณะของครูซึ่งก็คงเป็นไปตามคำกล่าวที่ว่า หากอารมณ์ดีเสมอต้นเสมอปลายไม่ได้ก็ขอให้อารมณ์ร้ายคงเส้นคงวาคือดีกว่าคุ่มดีคุ่มร้าย นั่นเอง เพราะครูที่มีอารมณ์คุ่มดีคุ่มร้ายจะทำให้ลูกศิษย์ไม่สามารถปรับตัวได้ง่าย ๆ

5. ด้านความสนใจ หมายถึง การมีความกระตือรือร้นที่จะรับรู้เรื่องหรือความรู้ต่าง ๆ ของสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างหลากหลาย ความสนใจที่กว้างขวางย่อมเกิดจากประสบการณ์ที่หลากหลายของบุคคลนั้น ๆ ครูที่มีความสนใจกว้างขวางจะเป็นครูที่สามารถเลือกใช้คำพูดหรือการกระทำให้ถูกใจคนได้หลายลักษณะ ซึ่งเป็นไปตามหลักของการสื่อสารความคิดที่ว่าบุคคลที่มีความ

สนใจตรงกันจะสื่อสารความคิดกันได้ดี แต่เนื่องจากลูกศิษย์ของครูมีจำนวนหลายคนและหลากหลายความสนใจ ครูจึงต้องมีความสนใจหลากหลายตามไปด้วย มิเช่นนั้นแล้วก็จะถูกใจลูกศิษย์ส่วนน้อย แต่ไม่ถูกใจลูกศิษย์ส่วนมาก

ลิโอนาร์ด วี กอร์ดอน (อ้างโดย คณะอาจารย์ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา, ม.ป.ป. : 73) ซึ่งสรุปว่าครูควรมีลักษณะของบุคลิกภาพ 4 ด้าน คือ

1. ลักษณะการมีอำนาจอิทธิพล ได้แก่ ลักษณะพฤติกรรมที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอำนาจอิทธิพลในด้านคำพูดหรือคำสั่ง ความคล่องตัว กระฉับกระเฉง มีความมั่นใจในการตัดสินใจอย่างอิสระ เป็นผู้ที่เชื่อถือได้
2. ลักษณะความรับผิดชอบ ได้แก่ ลักษณะพฤติกรรมที่มีความเพียรพยายามและตั้งใจ ปฏิบัติตาม จดจ่อกับงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ หรือมุ่งมั่นในงานที่กระทำ เป็นคนไว้วางใจได้ รับผิดชอบงานอย่างแท้จริง
3. ลักษณะความมั่นคงทางอารมณ์ ได้แก่ ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีอารมณ์ที่พอเหมาะ อารมณ์หนักแน่นมั่นคง สุขุมเยือกเย็น และการทำงานให้เป็นอิสระจากความวิตกกังวล
4. ลักษณะการเข้าสังคม ได้แก่ การเข้าร่วมสมาคมกับผู้อื่นได้อย่างดี สนทนากับผู้อื่นได้อย่างไม่เก้อเขิน และน่าสนใจ

สรุป บุคลิกภาพของครู คือ นิสัยหรือพฤติกรรมที่ครูแสดงออกเพื่อตอบสนองและปรับตัวต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมซึ่งลักษณะการแสดงออกถึงบุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอกที่เหมาะสมของครู มีดังนี้

1. บุคลิกภาพภายนอก ได้แก่ รูปร่างหน้าตา กิริยามารยาท การแต่งกาย ท่าทาง สีหน้า การยืน การเดิน การนั่งน้ำเสียงและคำพูดในการเจรจา เป็นต้น
2. บุคลิกภาพภายใน ได้แก่ สถิติปัญญา ความมั่นคงทางอารมณ์ มีความสนใจหรือมีความรู้รอบตัวดี ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ การเข้าสังคม ความคิดริเริ่มดี ปฏิภาณไหวพริบดี ความจำดี รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีความกระตือรือร้น ซื่อสัตย์จริงใจ มีเมตตากรุณา ตรงต่อเวลาเสมอ กตัญญูกตเวที ช่างสังเกต มีความอดทน เป็นต้น

การพัฒนาบุคลิกภาพของครู

การพัฒนาบุคลิกภาพของครู คือ การวิเคราะห์ถึงลักษณะเฉพาะของผู้ที่เป็นครู หรือกำลังจะเป็นครูว่า แต่ละคนนั้นมีความเหมาะสมกับการเป็นครูมากน้อยเพียงใด ถ้ามี ส่วนใดบกพร่อง ควรหาทางแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมด้านนั้นให้เหมาะสมกับการเป็นครูให้มากขึ้น

พิชัย สดภิบาล (2551 : <http://www.thaiblogonline.com/sodpichai.blog>) ได้กล่าวถึงการ
พัฒนาบุคลิกภาพของครู ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลิกภาพ หมายถึงการวิเคราะห์บุคลิกภาพของแต่ละคนว่าเหมาะสมเพียงใด
แล้วพยายามปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ยังขาดหรือบกพร่องให้เหมาะสมเป็นไปในลักษณะที่ตน
ปรารถนา

2. การพัฒนาบุคลิกภาพของครู หมายถึง การแก้ไข ปรับปรุงและฝึกฝนบุคลิกภาพทั้ง
ทางด้านกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาของครู ให้เหมาะสมในการประกอบ
วิชาชีพครู อันประเมินด้วยเพื่อความมั่นใจ

3. ลักษณะของครูที่พึงประสงค์โดยทั่วไป บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของครูไทยนั้นอาจใช้
ลักษณะของสัปปริสธรรม 7 เป็นหลักยึด สัปปริสธรรม 7 ได้แก่

1. รัชมัญญตา รู้หลักการอยู่ร่วมกัน รู้หน้าที่ รู้หลักความจริงของธรรมชาติ
2. อัทธัญญตา รู้ความมุ่งหมายของการกระทำอันใด
3. อดัตตัญญตา รู้บทบาทภาวะหน้าที่ความสามารถ หรือรู้ว่าตนเองควรทำอะไร
4. มัตตัญญตา รู้จักความประมาณตน
5. กาลัญญตา รู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร
6. ปริสัตตัญญตา รู้จักท้องถิ่น ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี
7. ปุคคัจญญตา รู้ความแตกต่างของบุคคล ถ้าดีควรยกย่อง ถ้าไม่ดีควรตำหนิสั่งสอน

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2542 : 94-95) ได้ให้แนวคิดในกระบวนการในการพัฒนาบุคลิกภาพดังนี้

1. การวิเคราะห์ตนเอง (self analysis) เป็นการสำรวจตรวจสอบว่า ตัวเองมีสิ่งใดดีหรือ
บกพร่อง หรือมีอะไรบางอย่างที่ยังไม่เหมาะสมกับหน้าที่การงานที่ทำ วิธีการ ตรวจสอบหรือ
วิเคราะห์ตนเองที่ได้ผลมากกว่าวิธีอื่น คือ การให้บุคคลที่ใกล้ชิดวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา
และตัวเราต้องยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์นั้นด้วยความเต็มใจ หรือ เราอาจจะวิเคราะห์ตัวเราเองได้
โดยใช้วิธีพิจารณาใคร่ครวญตรวจสอบตนเองอยู่เสมอ

2. การปรับปรุงตัวเอง (self improvement) เมื่อเราได้วิเคราะห์ตนเองแล้ว รู้ข้อบกพร่องที่มี
อยู่ ก็ควรพยายามเลิกพฤติกรรมนั้นเสีย บุคลิกภาพที่ไม่ดีบางอย่างอาจ เกิดจากนิสัยที่ไม่ดี เช่น เป็น
คนเจ้าอารมณ์ ก็ควรพยายามฝึกให้เป็นคนอดทน เป็นต้น

3. การฝึกตนเอง (self training) การฝึกฝนในขั้นนี้ คือ การที่พยายามนำสิ่งที่ ได้ปรับปรุง
ตนเองแล้ว มาฝึกปฏิบัติเป็นประจำให้เกิดเป็นนิสัย และการฝึกฝนตนเองจะ สำเร็จได้ต้องอาศัย
ความจริงใจเป็นปัจจัยสำเร็จ เพราะฉะนั้น การพัฒนาบุคลิกภาพของ ตนเองจะต้องมีความจริงใจและ
ความอดทนประกอบเข้าด้วยกัน

4. การประเมินตนเอง (self evaluation) เป็นการสำรวจครั้งสุดท้ายหลังจากที่ได้กระทำตามขั้นตอนที่ได้วางแผนหรือตั้งใจไว้แล้ว การประเมินผลทางบุคลิกภาพควรให้ คนอื่นเป็นผู้ประเมิน เพราะจะทำให้มั่นใจมากขึ้น

สรุปการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีของครู ได้แก่ การวิเคราะห์ตนเอง การปรับปรุงตนเองโดยใช้หลักของสัปปริสธรรม 7 การฝึกฝนตนเอง และ การประเมินตนเอง

องค์ประกอบของบุคลิกภาพครู

จุฑาภรณ์ สุงพล (2553 : <http://www.novabizz.com>) ได้กล่าวถึง บุคลิกภาพของบุคคลประกอบขึ้นด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

ด้านกายภาพ หมายถึง รูปร่างหน้าตา ทรวดทรง ท่าทาง การแต่งกาย การเดิน เป็นต้น บุคลิกภาพ ด้านกายภาพ นี้เป็นสิ่งที่ผู้อื่นมองเห็นได้

ด้านวาจา หมายถึง การใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง ซึ่งผู้อื่นจะรับรู้ได้โดยการฟัง ลักษณะต่าง ๆ สะท้อน บุคลิกภาพด้านนี้เช่น การพูดไม่เข้าหูคน การพูดจากระโชกโฮกฮาก การพูดจ่าน่าฟัง เป็นต้น บุคลิกภาพทางวาจาที่ดีย่อม หมายถึง การพูดจาด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล น่าฟังเป็นมิตร และได้สาระ

ด้านสติปัญญา หมายถึง ความสามารถทางการคิดแก้ปัญหา ไหวพริบ ความสามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้อย่างเหมาะสม คิดเป็น รู้จักคิด คิดแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี แสดงออกหรือสนองตอบผู้อื่นได้อย่าง “ทันกัน” และ “ทันกาล”

ด้านอารมณ์ หมายถึง การมีอารมณ์ดี คงเส้นคงวา ไม่วู่วาม เอาแต่อารมณ์ จู้จี้ขี้บ่น โกรธง่าย หรือบางคนมีอารมณ์ร้ายแรง มากกว่าอารมณ์อื่น หรือบางคน เครียด เศร้า ขุ่นมัว หม่นหมองอยู่เสมอ

ด้านความสนใจและเจตคติ ของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไปบางคนไม่สนใจการเมือง ซึ่งบางคนมีความสนใจ หลากหลายไม่สนใจเพียง เรื่องใดเรื่องหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว

ด้านการปรับตัว มีผลต่อลักษณะของบุคลิกภาพ ถ้าใช้แบบที่ดีมีพฤติกรรมที่เหมาะสม สังคมยอมรับจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตรงกันข้ามถ้าปรับตัวไม่ดีวางตัวในสังคมไม่เหมาะสม ย่อมมีผลเสียต่อบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ไปด้วย

สรุป จากข้างต้น องค์ประกอบของบุคลิกภาพ และองค์ประกอบของบุคลิกภาพครู ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านกายภาพ ด้านวาจา ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านความสนใจ

2.6 มาตรฐานวิชาชีพครู

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์พระนครศรีอยุธยา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 พรรษา (อ้างโดย เมธี ปิณฑนันทน์,ม.ป.ป. : 311–317) กล่าวว่า มาตรฐานวิชาชีพ หมายถึง จุดมุ่งหมายหลักที่จะสร้างแนวทางปฏิบัติ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในวิชาชีพของผู้ปฏิบัติ เพื่อให้การปฏิบัติงานอาชีพมีคุณภาพสูงสุด โดยความหมายดังกล่าว วิชาชีพใด ๆ ย่อมให้บริการแก่สาธารณชน หรือองค์กรต่าง ๆ โดยต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญเฉพาะ โดยมีมาตรฐานในการประกอบอาชีพที่ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องได้รับการฝึกอบรม ทั้งภาคทฤษฎี และ ภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอก่อนที่จะประกอบอาชีพ

จากมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548 : 4) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา มีความหมายที่เป็นอาชีพชั้นสูงเช่นเดียวกับอาชีพชั้นสูงอื่น ๆ เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก ทนายความ พยาบาล และอื่น ๆ แต่ที่มีความต่างที่สำคัญก็เพราะมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาเป็นข้อกำหนด เกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการจากวิชาชีพได้ว่า เป็นบริการที่มีคุณภาพ และตอบสังคมได้ด้วยว่า การที่กฎหมายให้ความสำคัญกับวิชาชีพทางการศึกษา และกำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุมโดยต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพนั้น เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะ ต้องใช้ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการ ศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาไว้ 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูมาตรฐานข้อนี้ ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้ หมายถึง ข้อกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพครู มีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยต้องมีสาระความรู้และสมรรถนะตามมาตรฐานในเรื่องต่อไปนี้

- ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู
- การพัฒนาหลักสูตร
- การจัดการเรียนรู้
- จิตวิทยาสำหรับครู
- การวัดและประเมินผลการศึกษา

- การบริหารจัดการในห้องเรียน
- การวิจัยทางการศึกษา
- นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- ความเป็นครู

มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องผ่านการฝึกทักษะและสมรรถนะของวิชาชีพครูในด้านการ ปฏิบัติการสอน รวมทั้งทักษะและสมรรถนะด้านการสอน สาขาวิชาเฉพาะในสถานศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภา กำหนด ดังนี้

- การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน
- การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน มีความหมายครอบคลุมมาตรฐานย่อยๆ ของการปฏิบัติงาน 12 ประการด้วยกัน คือ

- ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- ตัดสินใจปฏิบัติการกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน
- มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้เรียน
- ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
- แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

3. มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติของผู้ปฏิบัติวิชาชีพ จะต้องประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณของมาตรฐานวิชาชีพครู 5 ประการดังต่อไปนี้

- จรรยาบรรณต่อตนเอง
- จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

- จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ
- จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ
- จรรยาบรรณต่อสังคม

จากมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548: 1) กล่าวถึง มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษานั้น นอกจากเป็นมาตรฐานวิชาชีพที่ต้องประกอบวิชาชีพเพื่อบริการต่อสาธารณชนตาม บริบทของวิชาชีพชั้นสูงทั่วไปแล้ว ยังต้องมีการปฏิบัติการวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสำคัญต่อสังคมและความเจริญ ของประเทศที่สำคัญด้วยคือ

- สร้างพลเมืองดีของประเทศ โดยให้การศึกษาขึ้นพื้นฐานที่ประเทศต้องการ
- พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- สืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชาติ จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งเพื่อรักษาความเป็นชาติไว้ให้มั่นคงและยาวนาน

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศักดิ์นา บุญเปี่ยม (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ กับการรับรู้ความสามารถของตนเองและการเห็นคุณค่าในตนเอง ผลการศึกษาพบว่า 1) บุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และการเห็นคุณค่าในตนเอง 2) ในบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ แบบห้วนใจ แบบเปิดกว้าง แบบอ่อนโยน และแบบมีสติ สามารถร่วมกันทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองได้ร้อยละ 50.7 และ 3) ในบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ แบบห้วนใจ แบบแสดงตัว และแบบมีสติ สามารถร่วมกันทำนายการเห็นคุณค่าในตนเองได้ร้อยละ 53.6

รัญจวน คำศิริพิทักษ์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ผลการศึกษาพบว่า ตัวประกอบของบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมี 7 ตัวประกอบ ซึ่งเรียงตามลำดับความสำคัญมากที่สุด และรองลงไปตามลำดับคือ บุคลิกภาพด้านการปฏิบัติงาน บุคลิกภาพด้านจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ บุคลิกภาพด้านจรรยาบรรณทาง บุคลิกภาพด้านอารมณ์ บุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกภาพด้านความอดทนและอดกลั้นและ บุคลิกภาพทางสังคม ตัวประกอบสำคัญทั้ง 7 ตัวประกอบ ประกอบด้วยตัวแปรย่อยที่สำคัญ ดังนี้

บุคลิกภาพด้านการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสมบุคลิกภาพด้านจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย ความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน และความศรัทธาต่อหน่วยงาน บุคลิกภาพด้านจรรยาบรรณ ประกอบด้วย ความอ่อนโยน และความอบอุ่น บุคลิกภาพด้านอารมณ์ ประกอบด้วย อารมณ์ดีไม่โกรธง่าย และการไม่หวั่นไหวต่อคำพูดหรือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วย นักเอาเบาสู้ในการทำงานและสามารถต่อสู้และแสวงหาแนวทางเพื่อให้เกิดความสำเร็จ บุคลิกภาพด้านความอดทนและอดกลั้น ประกอบด้วย มีความอดทนต่อปฏิกิริยาที่เป็นปรปักษ์ และมีความอดทนกับผู้อื่นบุคลิกภาพทางสังคม ประกอบด้วย การชอบสังคม และชอบแสดงตัว

วุฒิพงษ์ บัวซ้อย (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า หลังจากผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ไปสู่การปฏิบัติ โดยได้นำมาตรการเกี่ยวกับ การพัฒนาบุคลิกภาพนักศึกษาด้านการแต่งกายของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ในมาตรการข้อที่ 1 ว่าด้วยเรื่อง การให้อาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่คอยควบคุมและคอยกำกับให้นักศึกษากลุ่ม ตัวอย่างปฏิบัติตามมาตรการที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้มีการแต่งกายถูกระเบียบของมหาวิทยาลัยหลังจากผู้วิจัยได้นำผลของการวิจัยครั้งนี้ไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะในช่วงที่อยู่ในห้องเรียนไม่พบว่า มีนักศึกษาใส่กางเกงยีนส์มาเรียนหนังสือแต่จะมีบ้างนาน ๆ ครั้ง มีนักศึกษาใส่กางเกงยีนส์ประมาณ 1-2 คน ในจำนวนประชากรทั้งหมด 160 คนและเมื่อผู้วิจัย ยืนยันในการใช้มาตรการที่ค้นพบจากการวิจัยนักศึกษาคณะนั้นก็จะไม่ใส่กางเกงยีนส์มาเรียนอีกนอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาชายได้ผูกเน็คไท (necktie) มาเรียนโดยไม่เอาเสื้อออกนอกชายกางเกง นักศึกษาหญิงไม่สวมรองเท้าแตะที่เป็นแฟชั่น (fashion) ตามสมัยนิยมไม่ใส่กระโปรงสั้นเหนือเข่า และไม่ใส่เสื้อคับอก ซึ่งลักษณะเรื่องการแต่งกายเหล่านี้จะแตกต่างกับลักษณะของการแต่งกายของนักศึกษาก่อนการทำวิจัยครั้งนี้โดยนักศึกษาจะแต่งกายผิดระเบียบมหาวิทยาลัยมาเรียนเป็นส่วนใหญ่ จนเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยมีการทำวิจัยครั้งนี้ขึ้นนอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า มีนักศึกษาชายส่วนหนึ่งได้อาเสื้อออกนอกชายกางเกงเมื่อออกจากห้องเรียนในประเด็นนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่าภายนอกห้องเรียนไม่มีมาตรการควบคุมที่ชัดเจนเกี่ยวกับการแต่งกายของนักศึกษา แม้งานวิจัยเรื่องนี้จะมีการมาตรการที่เป็นเครื่องมือในการควบคุมการแต่งกายของนักศึกษาภายนอกห้องเรียนอยู่บ้างคือ มาตรการ ข้อที่ 2 ว่าด้วยเรื่อง การให้คณะกรรมการนักศึกษาในแต่ละหมู่เรียนคอยตรวจเช็ค (check) กันเองแล้วนำ ผลการตรวจเช็ค (check) มาส่งกับอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ผู้สอนเป็นรายเดือนแต่มาตรการนี้ผู้วิจัยไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเข้มข้นจริงจึงเท่าใดนักเนื่องจากมีข้อจำกัดด้วยระยะเวลาและบุคลากร ผลการแต่งกายของนักศึกษากลุ่ม

ตัวอย่างสรุปได้ว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างจะแต่งกายถูกระเบียบอย่างยิ่งโดยเฉพาะในห้องเรียนทั้งนี้ จะมีนักศึกษาชายบางส่วนที่แต่งกายถูกระเบียบเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น พอออกจากห้องเรียน นักศึกษาชายส่วนนี้จะเอาเสื้อออกนอกชายกางเกงเหมือนกับนักศึกษาชายส่วนหนึ่งในมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันนี้

อภิสิทธิ์ เวทณกุล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ลักษณะบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง มีทัศนคติชอบลักษณะพื้นฐานความคิดในการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ โดยผ่านประสาทสัมผัส เรียกว่ามีพื้นฐานความคิดแบบ “ประสาทสัมผัส” (Sensation = S) คิดเป็นร้อยละ 95.0 และมีลักษณะพื้นฐานความคิดในการรับรู้ข้อมูลโดยผ่านการใช้ “วิจารณ์ญาณ” (Intuition = N) คิดเป็นร้อยละ 5.00 คิดเป็นสัดส่วน 19 : 1 2) มีทัศนคติในการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐาน “วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเหตุและผล” (Thinking = T) มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 98.80 และมีทัศนคติในการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐาน “วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่านิยมของบุคคล” (Feeling = F) มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 1.20 คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 99 : 1 3) มีทัศนคติในการดำรงชีวิตแบบ “ชอบสังคม” (Extraversion = E) คิดเป็นร้อยละ 89.10 และมีทัศนคติในการดำรงชีวิตแบบ “ชอบสันโดษ” (Introversion = I) คิดเป็นร้อยละ 10.90 คิดเป็นสัดส่วน 8 : 1 4) มีทัศนคติลักษณะแบบ “การพิจารณาวางแผนอย่างรอบคอบ” (Judging = J) คิดเป็นร้อยละ 97.40 และมีทัศนคติลักษณะแบบ “การพิจารณาสถานการณ์ยืดหยุ่น” (Perceiving = P) คิดเป็นร้อยละ 2.60 คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 32 : 1 ลักษณะบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่าชอบทัศนคติประเภท STJ คิดเป็นร้อยละ 91.7 ซึ่งเหมือนกับผู้บริหารสถานศึกษาเพศหญิงของมณฑลเลียวไนง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ชอบทัศนคติประเภท STJ คิดเป็นร้อยละ 70.60 แต่แตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ชอบทัศนคติประเภท STJ คิดเป็นร้อยละ 25.70 เท่านั้น ข้อมูลที่น่าสนใจคือ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ชอบทัศนคติประเภท NFJ, NFP, NTJ, และ NTP มีจำนวนมากเกือบ 10 เท่า (38.7% ของกลุ่มตัวอย่าง) ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย (4.9% ของกลุ่มตัวอย่าง) และผู้บริหารสถานศึกษาเพศหญิงของมณฑลเลียวไนง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ชอบทัศนคติประเภท NFJ, NFP, NTJ และ NTP มีจำนวนมากเกือบ 3 เท่า (12.8% ของกลุ่มตัวอย่าง) ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา สรุปโดยภาพรวมที่เป็นประเด็นสำคัญและแปลความหมายตามแนวความคิดของ มายเยอร์และแมคคอลลีย์ (Myers & McCaulley, 1992) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในกลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มทัศนคติ

ชอบ “การรับรู้” จากประสบการณ์ตรงโดยผ่านทาง “ประสาทสัมผัส” และ “การตัดสินใจ” อยู่บนพื้นฐานของ “เหตุและผล” ผลการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คาดหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในประเทศไทยที่จะเพิ่มความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถดึงความแตกต่างของสมาชิกในกลุ่มและจุดแข็งของแต่ละประเภทมาใช้ ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาองค์กร และการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยเน้นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องสภาพแวดล้อมในการทำงาน การสร้างวิสัยทัศน์ การวางแผนระยะยาว เทคนิคการมอบหมายงาน เพื่อให้สามารถดึงศักยภาพในตัวผู้บริหารออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ เทคนิคการฝึกอบรมควรเน้นในลักษณะ “การเรียนรู้จากประสบการณ์”

สุปริชา วงศ์พุทธา (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สุขภาพจิต แรงจูงใจ และบุคลิกภาพของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐม ที่กระทำผิดฐานฆ่าผู้อื่น ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีปัญหาสุขภาพจิตซึ่งแสดงออกในลักษณะของความเครียด วิตกกังวล ซึมเศร้า ไม่พบการเจ็บป่วยรุนแรงถึงขั้นเป็นโรคจิต มูลเหตุจูงใจที่ทำให้กระทำผิดฐานฆ่าผู้อื่น คือการทะเลาะวิวาท เมาสุรา แก่แก้น และต้องการเงิน มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่หุนหัน ก้าวร้าว ขาดการควบคุมจากแบบทดสอบบุคลิกภาพ M.P.I. (Maudsley Personality Inventory) พบว่าลักษณะบุคลิกภาพของผู้ต้องขังหญิงเป็นแบบเก็บตัว – แนวโน้มประสาท (Introversion – Neurotism) ส่วนผู้ต้องขังชายเป็นแบบแสดงตัว – แนวโน้มประสาท (Extraversion - Neurotism)

ไกล่รุ่ง ชุ่มกระจ่าง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบบุคลิกภาพจากการประเมินของนักศึกษาวิชาชีพครูสถาบันราชภัฏ โดยใช้คำศัพท์พรรณาลักษณะบุคคลของภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบบุคลิกภาพที่ได้จากการประเมินทั้ง 4 แบบคือ การประเมินตนเอง การประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบ การประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบ และการประเมินคนไทยทั่วไป มีจำนวนองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบระดับที่ 1 เท่ากับ 13, 10, 14 และ 8 องค์ประกอบ ตามลำดับ และมีจำนวนองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบระดับที่ 2 เท่ากับ 3, 3, 4 และ 2 องค์ประกอบ ตามลำดับ 2) กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ต่างภูมิภาคกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการประเมินองค์ประกอบบุคลิกภาพที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบระดับที่ 1 ของแต่ละแบบการประเมิน โดยในการประเมินตนเอง การประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบ การประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบ และการประเมินคนไทยทั่วไป มีจำนวนองค์ประกอบที่ประเมินแตกต่างกันระหว่างภูมิภาคเท่ากับ 12, 6, 10 และ 6 องค์ประกอบ ตามลำดับ

3) องค์ประกอบบุคลิกภาพจากการประเมินตนเองที่พบในการวิจัยครั้งนี้ ไม่สามารถจัดเข้าได้อย่างพอดีกับองค์ประกอบบุคลิกภาพที่พบในกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน ชาวจีน ชาวฮิบนูและชาวสเปน ซึ่งศึกษาตามแนวทางการศึกษาด้วยคำศัพท์เช่นเดียวกันกับการวิจัยครั้งนี้

ประดิษฐ์ รัชชา (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาบุคลิกภาพของครูดีเด่น ครูทั่วไป และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามแนวทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูดีเด่น ครูทั่วไป และผู้บริหาร มีลักษณะบุคลิกภาพตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแบบผู้ใหญ่มากที่สุด (75.72 %) รองลงมาคือบุคลิกภาพแบบพ่อแม่(41.77 %) และบุคลิกภาพแบบเด็ก (31.04 %)ตามลำดับ 2) ครูดีเด่น ครูทั่วไป และผู้บริหาร มีลักษณะบุคลิกภาพตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในเกณฑ์มาก (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง3.51-4.50) ทั้ง 3 ลักษณะบุคลิกภาพ คือ ลักษณะบุคลิกภาพแบบผู้ใหญ่ ลักษณะบุคลิกภาพแบบพ่อแม่ ลักษณะบุคลิกภาพแบบเด็ก 3) ครูดีเด่น ครูทั่วไป และผู้บริหารมีลักษณะบุคลิกภาพแบบผู้ใหญ่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 3.1) ครูดีเด่นมีลักษณะบุคลิกภาพแบบผู้ใหญ่สูงกว่าครูทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.2) ครูดีเด่นมีลักษณะบุคลิกภาพแบบผู้ใหญ่สูงกว่าผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.3) ผู้บริหารมีลักษณะบุคลิกภาพแบบผู้ใหญ่สูงกว่าครูทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ครูดีเด่น ครูทั่วไป และผู้บริหารมีลักษณะบุคลิกภาพแบบพ่อแม่ไม่แตกต่างกัน 5) ครูดีเด่น ครูทั่วไป และผู้บริหารมีลักษณะบุคลิกภาพแบบเด็กไม่แตกต่างกัน

นัยนา ฉายวงศ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า 1) บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์แต่ละองค์ประกอบกับความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษในด้านต่างๆ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) สมการพยากรณ์ความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษ มีดังนี้ (สมการแรก สำหรับคะแนนดิบ และสมการหลังสำหรับคะแนนมาตรฐาน) 2.1 ความสามารถโดยรวม $Y' = -3.6208 + .2317X(2) + .1924X(4) + .1065X(1)$ $Z' = .3131X(2) + .2464X(4) + .1243X(1)$ 2.2 ด้านการฟัง $Y'(1) = -1.1384 + .1230X(1) + .0275X(5)$ $Z'(1) = .4564X(1) + .1213X(5)$ 2.3 ด้านการพูด $Y'(2) = -1.9864 + .1238X(2) - .0350X(3) + .0531X(5)$ $Z'(2) = .5315X(2) - .1507X(3) + .2341X(5)$ 2.4 ด้านการอ่าน $Y'(3) = -.8523 + .1282X(4)$ $Z'(3)$

.5904X(4) 2.5 ด้านการเขียน $Y'(4) = -.1720 + .0819X(4) + .0350X(2)$ $Z'(4) = .3199X(4) + .1444X(2)$

ชูใจ กิณญ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษานุคลิกภาพของนักศึกษาวิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า 1) การเปรียบเทียบคะแนนบุคลิกภาพทั้ง 15 ด้าน ระหว่างนักศึกษาชายและหญิงทุกชั้นปี และทุกสาขาวิชา พบว่า คะแนนบุคลิกภาพของนักศึกษาหญิงมีมากกว่าคะแนนบุคลิกภาพของนักศึกษาชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน ด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านความเป็นระเบียบ ด้านการมีไมตรีสัมพันธ์ ด้านการขอความช่วยเหลือ ด้านการยอมรับผิด ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น และด้านความอดทน ในขณะที่คะแนนบุคลิกภาพของนักศึกษาชายมีมากกว่าคะแนนบุคลิกภาพของนักศึกษาหญิงอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการแสดงออก ด้านการพึ่งตนเอง ด้านการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ด้านการก้าวร้าว และด้านการคบเพื่อนต่างเพศ ส่วนคะแนนบุคลิกภาพทางด้านการเป็นผู้ตาม ด้านการเข้าใจตนเองและผู้อื่น และด้านการต้องการเปลี่ยนแปลงระหว่างนักศึกษาชายและหญิง มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2) การเปรียบเทียบบุคลิกภาพทั้ง 15 ด้าน ระหว่าง ชั้นปี พบว่า คะแนนบุคลิกภาพของนักศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการแสดงออก ด้านการพึ่งตนเอง ด้านการเข้าใจตนเองและผู้อื่น ด้านการยอมรับผิด ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ด้านความอดทน และด้าน การคบเพื่อนต่างเพศ ในขณะที่คะแนนบุคลิกภาพในด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านการเป็นผู้ตาม ด้านความเป็นระเบียบ ด้านการมีไมตรี สัมพันธ์ ด้านการขอความช่วยเหลือ ด้านการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ด้านการต้องการเปลี่ยนแปลง และด้านการก้าวร้าวมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การเปรียบเทียบบุคลิกภาพทั้ง 15 ด้าน ระหว่าง นักศึกษาทั้ง 3 สาขาวิชา พบว่า คะแนนบุคลิกภาพของนักศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความเป็นระเบียบ ด้านการเข้าใจตนเองและผู้อื่น ด้านความอดทน และด้านการคบเพื่อนต่างเพศ ในขณะที่คะแนนบุคลิกภาพ ในด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านการเป็นผู้ตาม ด้านการแสดงออก ด้านการพึ่งตนเอง ด้านการมีไมตรีสัมพันธ์ ด้านการขอความช่วยเหลือ ด้านการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ด้านการยอมรับผิด ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ด้านการต้องการเปลี่ยนแปลง และด้านการก้าวร้าว มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

รัฐวุฒิ ก่องจันทร์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบบุคลิกภาพด้านความต้องการ (personality needs) ของครูที่สอนในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และครูที่สอนในโรงเรียนที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการศึกษาพบว่า ครูที่สอนในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและครูที่สอนในโรงเรียน ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนต่ำ มีบุคลิกภาพด้านความต้องการที่แสดงออกมากเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ตรงกันคือ ความอดทนการช่วยเหลือผู้อื่น-น้ำใจ และการสำนึก-ยอมรับโทษ และด้านที่แสดงออกน้อย เป็นอันดับที่ 14 และ 15 ตรงกันคือ การแสดงตัวและ การคบเพื่อนต่างประเทศ ครูเพศชายที่สอนในโรงเรียน ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีบุคลิกภาพ ด้านความต้องการเป็นระเบียบ การสำนึกยอมรับโทษ และความอดทนอยู่ในระดับสูง ครูเพศหญิงที่สอนในโรงเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีบุคลิกภาพด้านความต้องการ สัมฤทธิ์ผล การเป็นระเบียบ และความอดทนอยู่ในระดับสูง ครูเพศชายที่สอนในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีบุคลิกภาพด้านความต้องการเป็นระเบียบ การสำนึก-ยอมรับโทษ และความอดทนอยู่ในระดับสูง ครูเพศหญิงที่สอนในโรงเรียน ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีบุคลิกภาพด้าน ความต้องการเป็นระเบียบและอดทนอยู่ในระดับสูง บุคลิกภาพด้านความต้องการของครูที่มีเพศต่างกัน แตกต่างกันในด้านการขอความช่วยเหลือ และการคบเพื่อนต่างประเทศ นอกจากนี้ยังพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูที่สอนในโรงเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศต่างกันต่อบุคลิกภาพ ด้านความต้องการผูกไมตรีกับผู้อื่น

สัมพันธ์ บังผล (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษามโนทัศน์ของครูผู้สอนนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยใช้แบบทดสอบ 16 PF ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีบุคลิกภาพเด่นชัดใน 8 องค์ประกอบ คือเป็นผู้มีความเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่นสูง มีความมั่นคงทางอารมณ์ต่ำ มีความร่าเริงน้อย มีความระแวงค่อนข้างสูง มีความวิตกกังวลค่อนข้างสูง เป็นผู้ที่มีความอิสระ เสรี ควบคุมตนเองได้ดี และมีความเครียดค่อนข้างสูง ครูเพศหญิงมีบุคลิกภาพสูงกว่าครูเพศชาย ในด้านจิตใจอ่อนโยน และมีบุคลิกภาพด้านมนุษยธรรม การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นสูงกว่า แต่ครูเพศชายมีบุคลิกภาพสูงกว่าครูเพศหญิงในด้านการกล้าแสดงออก และมีบุคลิกภาพด้านการจินตนาการ การพึ่งตนเอง ครูที่มีอายุปานกลาง มีบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคม จิตใจอ่อนโยน ความเครียด สูงกว่าครูที่มีอายุน้อยและมีบุคลิกภาพด้านสติปัญญา สูงกว่าครูที่มีอายุน้อย และอายุมาก ส่วนครูที่มีอายุน้อย มีบุคลิกภาพด้านการพึ่งตนเองที่มีอายุปานกลาง และมีบุคลิกภาพด้านความร่าเริงน้อยกว่าที่มีอายุปานกลางและ อายุมาก ครูผู้สอนที่สอนในโรงเรียนโสตศึกษา มีบุคลิกภาพด้านความระแวง ความวิตกกังวล สูงกว่าครูที่สอน ในโรงเรียนโครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยมีบุคลิกภาพ ด้านการพึ่งตนเองสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนปานกลาง แต่มีบุคลิกภาพด้านความร่าเริงน้อยกว่าครูที่มีประสบการณ์ ในการสอนมากและประสบการณ์ในการสอนปานกลาง ครูที่มีระดับ การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีบุคลิกภาพด้านความร่าเริงและการกล้าเผชิญสูงกว่าครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ครูที่สอนในโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีบุคลิกภาพด้านสติปัญญาสูงกว่าครูที่สอนในโรงเรียนภาคกลาง ส่วนครูที่

สอนในโรงเรียนภาคเหนือมีบุคลิกภาพด้านจิตใจอ่อนโยนน้อยกว่าครูที่สอนในโรงเรียนภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รัตติกรณ์ จงวิศาล (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านเชาวน์อารมณ์ บุคลิกภาพ และภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของผู้ได้บังคับบัญชา และส่งผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าระดับกลางในองค์กรธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพที่ส่งผลทางตรงต่อภาวะผู้นำ คือบุคลิกภาพแบบหัวนั้ไหว แบบแสดงออก และแบบมีสติ และเชาวน์อารมณ์ส่งผลทางบวกโดยตรงต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำส่งผลโดยตรงต่อความพึงพอใจในการทำงานโดยที่ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุด บุคลิกภาพแบบหัวนั้ไหว ส่งผลทางลบโดยตรงต่อผลการปฏิบัติงานและส่งผลทางอ้อมต่อความพึงพอใจในการทำงานผ่านทางภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบาย

ชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปีการศึกษา 2536 ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาโดยภาพรวมได้คะแนนบุคลิกภาพสูง ในองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้าน อีสระเสรี (Q1) และองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล (O) และได้คะแนนบุคลิกภาพต่ำในองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านความร่าเริง (F) ด้านสติปัญญา (B) และด้านความมั่นคงทางอารมณ์

มนัสนันท์ หัตถศักดิ์ (ม.ป.ป. : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตามแบบวัดบุคลิกภาพของไมเยอร์ บริกซ์ (MBTI) ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพมีบุคลิกภาพตามแบบวัด MBTI ในแบบ ESTJ มากที่สุด นักศึกษาหญิงกับนักศึกษาชายมีบุคลิกภาพตามแบบวัด MBTI ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นักศึกษาที่มีคณะต่างกันมีบุคลิกภาพตามแบบวัด MBTI แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ริเอ็องรอง รัตนวิไลสกุล (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) ทศนคติของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์ มจร. เห็นว่า อาจารย์ส่วนหนึ่งยังมีลักษณะยึดมั่นในคำสอนของตนเอง และอาจารย์บางส่วนมีบุคลิกภาพอบอุ่นเป็นกันเองกับนักศึกษา 2) นักศึกษาและอาจารย์ มจร. มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) โดยอาจารย์จะให้ความสำคัญในด้านการสอน และด้านวิชาการ ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษาที่ให้ความสำคัญในด้านคุณธรรม ด้านสังคม และด้านการปฏิบัติตนของครูมากกว่า 3)

นักศึกษาและอาจารย์ มจร. มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่จะทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) โดยอาจารย์เห็นว่าคุณลักษณะครูที่จะทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมได้ จะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมในด้านวิชาการซึ่งต่างกับนักศึกษาที่เห็นว่าควรเป็นครูที่สามารถสร้างความรู้สึกรู้สึกเชื่อมั่นและความมั่นคงทางจิตใจให้กับนักศึกษามากกว่า

ศิริพรรณ ดิลกวัฒนานันท์ (ม.ป.ป : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการในการพัฒนาสู่มาตรฐานวิชาชีพครูของบุคลากรครูในโรงเรียนพระหฤทัยจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความต้องการในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูในระดับมากที่สุดทั้ง 9 ด้าน คือ ด้านภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาสำหรับครู การวัดและประเมินผลการศึกษา การบริหารจัดการในห้องเรียน การวิจัยทางการศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และความเป็นครู นอกจากนี้ยังพบว่า บุคลากรครูมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาคุณภาพของตนเองในการประกอบวิชาชีพครู อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน สถานศึกษาและสังคมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับวิธีการพัฒนาสู่มาตรฐานวิชาชีพครูที่ครูต้องการมากที่สุด คือ การศึกษาดูงานและการฝึกอบรมระยะสั้น ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้ครูไม่ได้รับการพัฒนาในด้านนี้ คือ ไม่มีเวลาที่เอื้อต่อการพัฒนา ขาดแรงกระตุ้นและปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

วรรณวิทย์ รัตนสุทธิกุล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภาที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา พ.ศ. 2537 ของครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้งโดยภาพรวมและแต่ละรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก ยกเว้นสองด้าน คือ ด้านรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ และด้านปฏิบัติการกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอที่มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง 2) พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมและแต่ละรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา พ.ศ. 2537 กับพฤติกรรมการสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กันในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($(+g) = .758$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การปฏิบัติตามมาตรฐาน และพฤติกรรมการสอนดังกล่าวของครู ต่าง อธิบายซึ่งกันและกันได้ $((+g)(2))$ คิดเป็นร้อยละ 57.39

วิภา ลัคนาพรวิสิฐ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภาที่มีต่อคุณภาพของครู ผลการศึกษาพบว่า ครูที่มีการเปลี่ยนแปลง

ระดับคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภาด้านการสอนในระดับที่สูงขึ้น กระบวนการพัฒนางานด้านการสอนในภาวะงานปกติของครูมีดังนี้คือ ขั้นแรกครูได้รับการกระตุ้น การพัฒนาวิชาชีพด้วยชุดฝึกอบรมการพัฒนาวิชาชีพครูของคุรุสภาก่อเกิดความตระหนัก สามารถ เห็นแนวทางได้วิธีการและกำหนดเป้าหมายการทำงานที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขั้นที่สอง ครูมุ่งมั่นนำแนวทางวิธีการและเป้าหมายที่ได้รับจากชุดฝึกอบรมการพัฒนาวิชาชีพครูของคุรุสภา ไปลงมือปฏิบัติ ขั้นที่สาม ครูลงมือปฏิบัติจริง โดย ครูศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้อื่น ขั้นที่สี่ ครูประเมินปรับปรุงเพื่อเพิ่มพูนแนวปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และขั้นสุดท้ายครูชื่นชม ผลสำเร็จของผลงานที่ปรากฏ ปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของครูต่อการฝึกปฏิบัติ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภาในครั้งนี้มีทั้งหมด 5 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการ ปฏิรูปการศึกษาปัจจัยด้านบริบทของสถานศึกษา ประกอบด้วย นโยบายของสถานศึกษาผู้บริหาร สถานศึกษา และการรวมกลุ่มทางวิชาการของครู ปัจจัยด้านครูผู้สอนประกอบด้วย ความรู้ความ เข้าใจในวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความตระหนักต่อวิชาชีพ ภาระงานของครู เจตคติต่อการทำ ผลงานทางวิชาการ ฐานะทางเศรษฐกิจ และสภาพครอบครัวปัจจัยด้านผู้เรียน ประกอบด้วย ความ สนใจใฝ่รู้ มีวินัย สภาพครอบครัวและฐานะทางเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านชุดฝึกอบรมการพัฒนา วิชาชีพครู

2.8 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

